

Vakıf Üniversitelerindeki Öğrencilerin Ebeveyne Bağlanma İle İkili İlişkilerdeki Mükemmeliyetçilik Düzeyinin İncelenmesi

*¹Begüm Ergin, ²Cihad Demirli

¹ORCID: 0000-0003-2592-4480, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek Lisans Programı, begumergin92@gmail.com

²ORCID: 0000-0002-0911-9003, İstanbul Ticaret Üniversitesi Eğitim Bilimleri Böl. Öğretim Üyesi, cdemirli@ticaret.edu.tr

Geliş Tarihi : 15-07-2020

Kabul Tarihi : 26-12-2020

Öz

Bu çalışmada, vakıf üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin, cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, anne- baba mesleği, anne- babası ile birlikte yaşama, okuduğu bölüme giriş puan ağırlığı, medeni durumu, ilişki süresi gibi demografik değişkenler ile ebeveynlerine bağlılıklarının ikili ilişkilerindeki mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul ilindeki bazı vakıf üniversitelerinde lisans ve yüksek lisans eğitimini sürdüren 120 kadın ve 87 erkek olmak üzere 207 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama amacıyla, kişisel bilgi formu, ebeveyne bağlanma ölçeği ile ikili ilişkilerde olumlu olumsuz mükemmeliyetçilik ölçekleri kullanılmıştır. Verilerin analizinde sıralı lojistik regresyon ve lojistik regresyon kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre yapılan sıralı lojistik regresyon analizi sonucunda ebeveynlerine yüksek bağlılığı olan öğrencilerin ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik tutumlarının anlamlı derecede arttığı bulunurken, yapılan lojistik regresyon analizi sonucunda ise ebeveyne bağlanma düzeyi arttıkça ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik tutumunun azaldığı tespit edilmiştir. Yapılacak daha sonraki çalışmalarda, araştırmanın evreni genişletilebilir ve ebeveyne bağlanma stilleri göz önünde bulundurularak farklı ölçekler kullanılarak bireylerin ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik tutumları incelenebilir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyne bağlanma, romantik ilişkiler, mükemmeliyetçilik.

Relationship Between Parental Bonding And Perfectionism In Romantic Relationships Among Foundation University Students

Abstract

This study was conducted among students from foundation universities and aimed to investigate the relationship between parental bonding and perfectionism in romantic relationships, considering several demographic variables such as age, sex, number of siblings, parents' occupation, living with parents, marital status, duration of romantic relationship. The sample consists of 207 undergraduate and postgraduate students from several foundation universities in Istanbul, 120 out of them are female and 87 are male. In the research, with the object of collecting data, personal information form, parental bonding and the dyadic almost perfect scales was used. During the data analysis process, Ordinal Logistic Regression and Logistic Regression was used. According to the regular ordinal regression analysis, there is a significant rise of other-oriented perfectionism in romantic relationships among students who have strong parental bonding. However, as a result of the logistic ordinal regression analysis, there is a decrease of other-oriented perfectionism in romantic relationships while the rate of

*¹Begüm Ergin, İst. Ticaret Üniv., Sos. Bil. Enst., Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Y. Lisans Prog., begumergin92@gmail.com

parental bonding is increase. For future researches, the population may be extended and attachment styles may be taken into consideration.

KeyWords: *Parental bonding, romantic relationships, perfectionism.*

1. GİRİŞ

Bağlanma kavramı, erken çocukluk döneminde başlayan ve hayat boyu izleri taşınan çok önemli bir kavramdır. Bebekler, doğum anından itibaren ihtiyaçlarının karşılanması ve hayatta kalabilmek için bakım vereni ile bağ kurmak zorundadırlar. Bağ kurma, erken bebeklik döneminde bakıma ihtiyaç duyan bebeğin ona ilgi, sevgi veren, besleyen, koruyan ve güvende hissettiren birinci dereceden bakım verenleriyle oluşur. Bowlby'nin, bebeğin çevreyi keşfedip geri dönülebilecek güvenli bir yeri olması, bebeğin ihtiyaçlarının karşılanması ve hayat boyu sürdürebileceği güvenlik duygusu olmak üzere öne sürdüğü bağlanma kavramının bu üç temel işlevi tamamlanmazsa çocukta oluşacak benlik algısı nedeniyle ileride kişilik sorunları meydana gelmektedir (Tüzün ve Sayar, 2006, s.27).

Benlik algısı, bireyin kendi ile ilgili olumlu ve olumsuz inançlarını kapsamaktadır. Bireyin benlik algısının olumsuz olması yani kendi ile ilgili olumsuz inanç ve algıya sahip olması, yetersizlik ve değersizlik duygularını da beraberinde getirmektedir. Bireyin hissedeceği yetersizlik ve değersizlik duyguları ise, bireyin kendini yeterli ve değerli görebilmek adına koyduğu yüksek ve katı standartları içeren mükemmeliyetçilik tutumuna neden olacaktır. Baumeister & Leary (1995), mükemmeliyetçiliğin, kendini mükemmel olarak gösterme, anne ve babanın sevgi ve kabul etme standartlarını karşılama kaygısı gibi ifade edilen ihtiyaçlardan kaynaklanabildiğini söylemiştir. Yapılan araştırmalar da, yetişkinlerde mükemmeliyetçilik ve bağlılık arasında ilişkiler olduğunu kanıtlamıştır (Dunkley, Berg, ve Zuroff, 2012; Gamble ve Roberts, 2005; Iannantuono ve Tylka, 2012; Reis ve Grenyer, 2002; Shanmugam, Jowett, ve Meyer, 2012; akt: Butler, Couper ve Taylor, 2017, s.687).

Mükemmeliyetçi tutum çok sayıda psikolojik rahatsızlığa sebep olabildiği gibi kişilerarası ilişki ve evlilikleri de olumsuz etkileyen bir faktördür. Romantik ilişkiler, bireyin hayatında çok büyük önemi olan ilişkilere sahiptir. Her insan, doyumsuz, mutlu ve hayat boyu sürdürme ümidiyle romantik bir ilişkiye başlamaktadır. Ancak bir ilişkide çiftlerin birbirlerinin olumlu yönlerini görmek yerine, sürekli olumsuz yönlerine odaklanıp, birbirlerine karşı olumsuz algı ve yüksek beklentilere sahip olması durumunda ilişkinin doyumu, ve sürekliliği olumsuz etkilenecektir.

Bireyin kendine veya etrafına karşı yüklediği yüksek standart ve beklentiler, birey de sürekli bir tatminsizlik ve mutsuzluk ortaya çıkarmaktadır (Hewitt, 2009 akt: Khalatbari ve Nadiri, 2017, s.121). Kişinin partnerine yüklediği gerçek dışı yüksek beklentileri, partnerine karşı eleştirel tutumu ve olumlu özellikler yerine olumsuz özelliklerine odaklı, sürekli bir şikayet ve memnuniyetsizlik tutumu partneri ile arasında stres, gerginlik, mutsuzluk duygularını sürekli olarak yaşamasına sebep olur ve ilişkileri olumsuz yönde etkilenir.

Günümüzde, insanlar çevresel faktörler ve sosyal medyanın da etkisiyle hayatlarını, özellikle ilişkilerini başkalarının ilişkileri ile kıyaslamakta, en iyiye sahip olma isteğiyle çabalamakta ve bu doğrultuda ilişkilerinde yüksek beklenti ve standartlara sahip olmaktadır. Ancak yaygınlaşan bu mükemmeliyetçilik tutumu ilişkilerde çeşitli sorunları da beraberinde getirmektedir. Ayrıca günümüzde, çoğu anne ve baba, çocukları için hata yapmadan en iyi şekilde ebeveyn olmaya çalışmakta ve bunun için okuyup, araştırmaktadır. Varolan bağlanma ve mükemmeliyetçilik literatüründe, ebeveyne bağlanma düzeyi ile ikili ilişkilerde olumlu veya olumsuz mükemmeliyetçilik ilişkisi incelenmesi açısından eksiklik bulunmaktadır.

Bu çalışma ile erken çocukluk döneminin gelecekteki tüm ilişkileri etkilediği göz önünde bulundurularak, ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik tutumunun oluşumu ile bağlanma arasındaki ilişkiyi incelenecektir. Anlamli bir ilişki bulunması durumunda, çocukları için en iyi olanı yapmaya hazır anne babalara bebeklik döneminde gerçekleşen ve tüm gençlik dönemini kapsayan bağlanmanın önemini sunmak amaçlanmıştır.

Bu araştırmanın problem cümlesi şu şekilde ifade edilebilir: Bireylerin ebeveynlerine bağlanma düzeyleri ile ikili ilişkilerindeki mükemmeliyetçilik tutumları arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?

Araştırmanın alt problemleri ise şu şekilde ifade edilebilir;

- 1- Vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin cinsiyetlerine göre ikili ilişkilerinde mükemmeliyetçilik tutumları anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
- 2- Vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin yaşlarına göre ikili ilişkilerinde mükemmeliyetçilik tutumları anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?

- 3- Vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin kardeş sayılarına göre ikili ilişkilerinde mükemmeliyetçilik tutumları anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
- 4- Vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerinin mesleklerine göre ikili ilişkilerinde mükemmeliyetçilik tutumları anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
- 5- Vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin ebeveynleri ile birlikte yaşıyor olma faktörüne göre ikili ilişkilerinde mükemmeliyetçilik düzeyleri anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
- 6- Vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin okudukları bölüme giriş puan ağırlıklarına göre ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik düzeyleri anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
- 7- Vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin medeni durumlarına göre ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik düzeyleri anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
- 8- Vakıf üniversitesinde öğrenim gören evli ve ilişkisi olan öğrencilerin ilişki süresine göre ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik düzeyleri anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?

1.1.Bağlanma Kavramı

Duygusal yaşamımızın bebeklik ve erken çocukluk dönemi ile ilişkili olduğunu savunan Freud, bağlanmayı oral dönemdeki bir bebeğin emme eyleminden aldığı haz ile annesi ile arasında bağ kurulması olarak açıklamıştır (Fonagy, 2001).

Bowlby (1969/1982) ise, bebeğin zihinsel gelişimi için birinci dereceden bakım vereni ile sıcak ve samimi bir ilişki kurması gerektiğini belirtmiştir (akt: Heard, McCluskey ve Lake, 2009). Bebeğin bakım vereni ile yaşadığı bu samimi, duygusal ilişkiyi kurması ve sürdürmesi için gösterdiği emme, gülme, ağlama gibi tekrarlayan tüm davranışlar bağlanma davranışı olarak kabul edilmiştir. Ebeveynlerin, istenilen zamanda ve istenilen şekilde bebeğe tepki vermesi, onu koruması, sıcak ve yakın davranarak ona kendini güvende hissettirmesi gibi davranışlar da bağlanma davranışının tamamlayıcısı olarak kabul edilmektedir. Bakım veren olarak, istendiği zaman, istendiği şekilde tepki vermeli ve bebeğe karşı sıcak ve korumacı olması gerektiği savunulmaktadır (Bowlby,2012).

Bowlby, Freud'un erken çocukluk dönemi ve ilişkiler hakkındaki görüşleri ve özellikle

Freud'un anne-bebek ve yetişkin-yetişkin ilişkilerinin tür bakımından benzer olduğu ve erken çocuklukta kurulan bağlanma deneyiminin, bireyin ilerleyen yaşlarda kurduğu romantik ilişkileri ile ilişkili olduğu fikirleri ile hem fikirdi (Waters ve Beauchaine, 2003).

Bowlby (1969/1982), insanların ve birçok hayvanın kendi yavrularına bakım vermek için içgüdüsel olarak programlanmış, yavruların ise bakım verenleri ile temas halinde olarak hayatta kalabilmek üzerine programlanmış oldukları fikrini ortaya koymuş ve bu fikrini açıklayabilmek adına "içsel çalışan modeller" ("internal working models") adlı iki tamamlayıcı sistem önermiştir.

- 1- Bağlanma. Bebeğin önceden programlanmış öğrenimsiz bakım arayışı davranışında kendini göstermektedir. Amaç, bebeğin kendisine bakım veren, ihtiyaçlarını karşılayan 'olgun ve bilge' bir bakıcıdan kendine veremeyeceği bakımları almaktır.
- 2- Bakım sistemi. Olgun ve bilge bir yetişkinin bakım verenin ilişkisel bir bağ oluşturduğu ve bebeğe verdiği bakımı içermektedir. Bakım veren, bebeğe sevgi ve sıcaklık verip, tüm ihtiyaçlarını zamanında, olması gerektiği şekilde karşılıyorsa, bebek, bakım verenine karşı güven, kendi için ise sevgi ve ilgiyi hak ettiğine dair içsel çalışan model geliştirecektir.

Bowlby (1969/1982), bu iki sistemin içgüdüsel olarak oluştuğunu ve her sistemin ayrı bir amacı olduğunu belirtmiştir. Bakım arayan bebeğin hedefi, bakım vereni ile belli bir yakınlıkta kalarak sıcak ilişki kurmaktır; bakım verenin hedefi ise, bakım arayan bebeği korumak, rahatlatmak ve güvende hissetmesini sağlamaktır. Bowlby, küçük çocukların bir süre bakım vereni ile duygusal bağ kurduktan sonra, beklenmeyen bir ayrılık yaşamasının olumsuz etkilerini de araştırmıştır (Heard, McCluskey ve Lake, 2009).

Weis (1982, 1986, 1992), Bowlby'nin fikirlerini destekleyerek, bebeğin özellikle stres koşulunda bağlandığı bakım vereni ile birlikte olmak istemesi, bakım verenine bağlanması ve ona güvenmesi, bakım verenine ulaşamadığında veya beklenmedik bir ayrılık yaşadığında protesto etmesi olmak üzere üç faktör sunmuştur (Feeney ve Noller, 1996).

Mary Ainsworth ve diğerleri (1978), Bowlby'nin fikirleri doğrultusunda 'Garip Durum Testi' adıyla, bir yaşındaki bebeği bağlanma kalıpları altında garip bir duruma sokmanın etkilerini açıklayan bir çalışma yayınladı. Ainsworth'un çalışmaları sonucunda Bağlanma Teorisi araştırmaları genişletilmiştir (Heard, McCluskey ve Lake, 2009).

Bu çalışma, anne veya babanın bebeği garip bir ortama getirmesini ve bir odada bebeğin ilk üç dakika dışında her biri farklı sekiz bölümden oluşan, ebeveynlerinden ayrılma durumundaki tepkilerini gözlemlemeyi amaçlayan bir çalışmadır. Garip Durum Testi sonucunda, bebeklerin bakım verenleri ile ilişkisinin üç modeli keşfedildi (akt: Heard, McCluskey ve Lake, 2009).

- 1- Güvenli Bağlanma:** Güvenli bağlanan bebekler, sevildiğini, korunduğunu bilen kendini güvende hisseden ve ebeveynleri odadayken onlardan ayrılıp oyuncakları keşfetmektedir. Ebeveynler odadan ayrıldığında ise ağlamaya başlayan, ama geri döndüklerinde kolayca sakinleşip yeniden keşfe çıkabilmektedir.
- 2- Güvensiz/Kaçınan Bağlanma:** Güvensiz/Kaçınan bağlanan bebekler, ebeveynlerinden bağımsız hareket eder, ebeveynin odada olup olmadığını umursamadan çevreyi keşfeder, ebeveynin odadan ayrılması durumunda huzursuz olup tepki vermez ve ebeveynleri geri döndüğünde az ilgi göstermektedir.
- 3- Kararsız/Dirençli Bağlanma:** Kararsız/Dirençli bağlanan bebekler, ebeveynin ilgisi karşısında reddedici bir tavır sergilerken, ilgi görmedikleri her an ebeveyne karşı aşırı bağımlı davranış sergiler, ebeveynin odadan ayrılmasına aşırı tepki verir ve ebeveynin odaya geri dönmesi bebeği sakinleştirmeye yetmemektedir.

Bowlby (1969/1982), bağlanma teorisini, bebeklerin bakım verenleri ile güçlü duygusal bağlar kurma eğilimini kavramlaştırmış ve bebeğin bakım vereni ile istenmeyen bir ayrılık yaşamasının ileride kişilik sorunlarına ve farklı psikolojik sorunlara neden olacağını söylemiştir. Ayrıca bir bebeğin ebeveyni ile olan deneyimlerinin ileride duygusal bağlar kurmadaki becerisinin birbiriyle ilişkili olduğunu, evlilik sorunlarının da ebeveyn bebek arasındaki ilişkiden kaynaklanabileceği üzerinde durmuştur (Heard, McCluskey ve Lake, 2009).

1.2.Yetişkinlik Döneminde Bağlanma Kavramı

Bağlanma teorisi bebek ve bakım vereni arasındaki ilişkiyi ele alsa da, Bowlby ve diğer bağlanma teorisi araştırmacıları bağlanmanın bebeklikten başlayıp yaşlılığa kadar giden, tüm hayatı etkileyen bir kavram olduğunu belirtmiştir (Feeney & Noller, 1996).

Bowlby (1969/1982) ve Ainsworth (1989), bebeklik döneminde ebeveynleri ile yakın, başarılı ilişki kuranların ilerleyen yaşlarda kuracağı tüm ilişkilerdeki beklentilerini, inançlarını, duygularını etkileyeceğini savunmuşlardır. Ayrıca Ainsworth (1979) ve Weiss (1991) bazı yetişkin ilişkilerinin bağlanma olarak kabul edilebileceği sonucuna varmışlardır. Weis (1991), bebeklik dönemi bağlanmasına kıyasla, yetişkinler ve ebeveynleri, evlilik ve romantik ilişkiler ve bazı arkadaş ilişkilerini bağlılığın örneği olarak işaret etmiştir (Feeney & Noller, 1996).

Ainsworth'un Garip Durum Testi'ni altı yaş çocuklara uygulanmasıyla, Main, Kaplan & Cassidy (1985) ebeveynlerin zihin durumlarını bağlanma açısından sınıflandırabileceklerini keşfetmişlerdir (akt: Keçiören Rehberlik ve Araştırma Merkezi, 2019).

Hazan ve Shaver (1987), araştırmaları sonucunda, Ainsworth'un Garip Durum Testi uygulaması sonucunda ortaya çıkan bağlanma stillerinin yetişkinlerde bağlanmada da geçerli olabileceğini öne sürmüşlerdir. Buna göre, güvenli bağlanan yetişkinler, özgüven ve özsaygısı yüksek, kendilerini sevilebilir, değerli gören ve başkalarına da sevgi, ilgi kolaylıkla gösterip değer verebilen; güvensiz/kaçıncı bağlanan yetişkinler, uzak, soğuk ve ilgisiz ve sosyalleşmek ve ilişki kurmaktan kaçınan; kararsız/dirençli bağlanan yetişkinler ise, özgüveni ve özsaygısı düşük olan, ilişkilerinde sürekli reddedilme ve terk edilme korkusunu yaşayan bireylerdir. Bartholomew (1990) Bowlby'nin benlik ve bağlanma figürü içsel modelini kullanarak, olumlu ve olumsuz olarak ikiye ayrılan güvenli, saplantılı, kayıtsız, korkulu olmak üzere dört prototip bağlanma stili ortaya koymuştur. Güvenli bağlanan yetişkinler, diğer insanların ve kendilerinin sevilebilir, güvenilir ve duyarlı olduğunu düşünür, hem benliğin hem de başkalarının olumlu modeline sahiptirler. Saplantılı bağlanan yetişkinler, olumsuz benlik, olumlu başkaları modeline sahiptirler ve kendilerini sevilebilir, değerli görmezken, başkalarını sevilebilir, değerli görmektedirler. Başkalarıyla aşırı yakın, iç içe geçmiş tarzda ilişki yaşama istekleri ilişkilerini olumsuz etkilemektedir. Kayıtsız bağlanan yetişkinler ise, olumlu benlik,

olumsuz başkaları modeline sahiptirler ve bağımsızlıklarına düşkün, başkaları ile olan ilişkilere karşı ise reddedilme korkusu ve bağımsızlığını koruma isteği nedeniyle mesafeli ve kaçınmacı davranmaktadırlar. Son olarak, korkulu bağlanan yetişkinler, hem olumsuz benlik hem de olumsuz başkaları modeline sahiptirler ve kendilerini sevilebilir, değerli görmedikleri gibi başkalarını da güvensiz, reddedici olduğunu düşünmekte, bu nedenle de ilişkilerinde sorunlar yaşamaktadırlar (Bartholomew ve Horowitz,1991 akt: Schmidt, 2016).

1.3.Mükemmeliyetçilik Kavramı

Mükemmeliyetçilik, kişinin kendi ve başkaları için yüksek standartlar belirleme ve bu standartlara ulaşmanın mümkün olduğuna inanarak sürekli olarak çabalama halinde olmaktır. Mükemmeliyetçi kişiler kendine güven duyma ve kendilerini yeterli hissetme konusunda sorun yaşarlar ve ‘değerli’ olabilmek için koydukları tüm yüksek standartlara uymaya çalışırlar (Erol, 2009).

Mükemmeliyetçilik, mükemmeliyetçi tutumu olan bireylerin olayları ve sosyal çevrelerini nasıl algıladıkları ve bunlarla başa çıkamadıkları durumda depresyon ve anksiyeteye yatkın hale gelebilecekleri bir özellik olduğu ortaya koyulmuştur. Hewitt (2002) mükemmeliyetçilik ile psikolojik uyum ve psikolojik rahatsızlıklar arasındaki ilişkiyi araştırmaya odaklanmış ve bu araştırma sonucunda, mükemmeliyetçiliğin uyumsuz olabileceği ve bireyleri depresyon, anksiyete, kişilik bozuklukları, yeme bozuklukları gibi birçok psikolojik soruna neden olabileceği sonucu bulunmuştur (Brustein, 2013).

Hewitt ve Flett (1991) mükemmeliyetçiliği, kendine yönelik mükemmeliyetçilik, sosyal yönelimli mükemmeliyetçilik ve diğer yönelimli mükemmeliyetçilik olmak üzere üç bileşene ayırmıştır (Lopez, Rice ve Vergara, 2005). Bu iç bileşen birbirinden farklı psikolojik, sosyal ve davranışsal sonuçlar ortaya çıkarmaktadır.

Kendine yönelik mükemmeliyetçi tutumu olan bireyler, kendilerine karşı gerçek dışı, ulaşılması imkansız yüksek standartlar belirler, kendilerini sürekli eleştirme eğilimi gösteren, hata veya eksik yapmaları söz konusu olduğunda bunu kabul etmekte zorlanan bireylerdir.

Kendine koyduğu bu standartları karşılayamayan bireylerin depresyon, anksiyete gibi psikolojik rahatsızlıklara sahip olma eğilimi yüksektir.

Diğer yönelimli mükemmeliyetçilik tutumu olan bireyler, başkalarına karşı gerçek dışı, ulaşılması zor yüksek standartlar belirler ve diğer kişilerin standartlara uymalarını talep ederler. Bu bireyler, diğer insanların ulaşılması zor istek ve standartlarını karşılayamaması sonucunda aşırı tepkiler verebilir ve bu tutumları nedeniyle ilişkileri olumsuz etkilenmektedir.

Sosyal yönelimli mükemmeliyetçilik tutumu olan bireyler, toplumun, sosyal çevresinin beklentilerini abartarak kendi için ulaşılmaz hale getirir ve bu beklentileri asla karşılayamayacağına inanır. Bu bireyler, sosyal çevrelerinin beklentilerini karşılarılarsa sevilebilecek ve değerli olacaklarına inanırlar; karşılayamazlarsa da sevilmececek ve dışlanacakları kaygısını taşırlar. Yaşadıkları bu yetersizlik duygusu ve aşırı kaygı hali, depresyon, anksiyete gibi bir çok psikolojik rahatsızlığa sebep olabilmektedir.

Frost ve arkadaşları (1990), mükemmeliyetçilik tutumuna, hata yapmak ile ilgili aşırı endişe, aşırı yüksek standartlar, yüksek ebeveyn beklentileri, ebeveyn eleştirisi, düzen ile ilgili aşırı hassasiyet ve eylemler ile ilgili şüphe etme olmak üzere altı yeni boyut getirmiştir (Brustein,2013).

Varolan mükemmeliyetçilik literatüründe bazı araştırmacılar, mükemmeliyetçilik tutumunu olumsuz olarak ele almıştır. Ancak, son yıllarda mükemmeliyetçilikle ilgili yapılan araştırmalar, mükemmeliyetçiliğin olumlu ve olumsuz olmak üzere iki yönü olduğunu vurgulamaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerine bağlanma ile ikili ilişkilerindeki mükemmeliyetçilik düzeyinin incelenmesi üzerine nicel bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada, var olan durum, ölçekler, objeler ve grupları tanımlamayı ve araştırma

olguları arasındaki ilişkileri belirlemeyi amaçlayan (Şen, 2005), betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Böylece, katılımcıların demografik özellikleri, ebeveynlerine bağlanma düzeyleri ve ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik tutumları hakkında ölçekler aracılığı ile bilgi toplanarak, katılımcıların ebeveyne bağlanma düzeyleri ile ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik düzeylerinin birbirleri ile olan ilişkisi incelenmiştir.

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

2019-2020 eğitim öğretim yılında İstanbul ilindeki vakıf üniversitelerinde öğrenim gören öğrenciler, araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. İstanbul ilinde 41 Vakıf Üniversitesi bulunmaktadır. URAP (University Ranking by Academic Performance) 2019-2020 Vakıf Üniversiteleri genel puan aralığı sıralamasına göre, ilk 10'da olan İstanbul ilindeki 5 Vakıf Üniversitesi (Koç, Sabancı, Yeditepe, Özyeğin ve Bahçeşehir Üniversitesi) araştırmanın çalışma evrenini oluşturmaktadır. Bu çalışma, araştırma evreninin her bir biriminin örnekleme seçilme olasılığının eşit ve birbirinden bağımsız olduğu, örneklemdaki birimlerin seçilme olasılıklarının diğer birimleri etkilemediği (Demir, 2019) basit tesadüfi (rastgele) örnekleme yöntemi ile yapılmıştır. Vakıf üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilere üniversitelere gidilerek anket dağıtımıyla ulaşılmaya hedeflenmiştir. Ancak Covid-19 sebebi ile katılımcılar anketleri online doldurmuştur. Bu çalışma, daha önce yapılan benzer araştırmaların da göz önünde bulundurulmasıyla Vakıf üniversitelerinde öğrenim gören lisans ve lisans üstü öğrencilere uygulanmıştır.

2.3. Araştırmadaki Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğrencilerin kişisel özelliklerine ilişkin bilgileri edinebilmek için Kişisel Bilgi Formu, ebeveyne bağlanma düzeylerini ölçmek için Anne Babaya Bağlanma Ölçeği, ikili ilişkilerindeki olumlu olumsuz mükemmeliyetçilik düzeylerini ölçmek için ise İkili İlişkilerde Olumlu Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu, öğrencilerin cinsiyet, yaş, kardeş var mı, var ise sayısı, ailede kaçınca çocuk, anne sağ mı, sağ ise çalışıyor mu, çalışıyor ise annenin mesleği, baba sağ mı, sağ ise

çalışıyor mu, çalışıyor ise babanın mesleği, medeni durum, kişinin romantik ilişkisi var mı, var ise süresi soruları gibi toplam on üç sorudan oluşmaktadır.

Araştırmanın bağımsız değişkeni olan Ebeveyne Bağlanma Ölçeği, üniversite öğrencilerinin ebeveynlerine bağlanma düzeylerini ölçmek için, Parker vd. (1979) tarafından geliştirilen, Kapçı ve Küçüker (2006) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan Ebeveyne Bağlanma Ölçeği (“The Parental Bonding Instrument”) kullanılmıştır. Ebeveyne Bağlanma Ölçeği, Bowlby’nin (1969/1982) bağlanma kuramını temel alarak geliştirilen ilk ölçeklerden biridir. Bowlby, yetersiz/patolojik anne babalığı, özellikle ilgi ve kontrol/koruma boyutlarıyla ilişkilendirmiştir. İlgi boyutu, yetersiz bakım verme, bebeğin gereksinimlerini karşılamama, çocuğu küçümseme, eleştirme ya da reddetmeyi kapsamaktadır. Kontrol/koruma boyutu ise aşırı koruma, bağımsızlığı desteklememe, ya da aşırı kontrol etme olarak tanımlanmıştır. Algılanan anne baba davranışları, bu iki boyuta göre ayrı ayrı puanlanmaktadır. Ayrıca bu iki boyut birlikte ele alınarak, anne baba davranış örüntüsü dörtlü bir model içerisinde değerlendirilebilmektedir. Bu dörtlü modele göre, yeterli ilgi beraberinde aşırı korumama optimal bağlanma, yetersiz ilgi ve aşırı korumama ise zayıf bağlanma sınıfına girmektedir. Bu ölçek, algılanan ve deneyimlenen ana babalık özelliklerini geriye dönük olarak değerlendirmektedir.

Bu araştırmanın bağımlı değişkenini İkili İlişkilerde Olumlu Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği (İİOOMÖ) oluşturmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin ikili ilişkilerde olumlu olumsuz mükemmeliyetçilik tutumunu ölçmek için, 2006 yılında Shea Slaney ve Rice tarafından geliştirilen, 2018 yılında Taluy tarafından Türkçe uyarlaması yapılan İİOOMÖ (“The Dyadic Almost Perfect Scale”) kullanılmıştır. Bu ölçek, yakın ilişkilerde mükemmeliyetçiliği, katılımcıların birlikte oldukları kişileri ne kadar yüksek standartlarla değerlendirdiklerini ve onları kendi beklentileri karşısında ne kadar yeterli ya da yetersiz algıladıklarını ölçmeyi amaçlamaktadır.

2.4. Kontrol Değişkenleri

Araştırmada belli kontrol değişkenleri kullanılmıştır. Cinsiyet, yaş, kardeşi olanlar veya olmayanlar, ailenin kaçınıcı çocuğu, anne sağ mı, baba sağ mı, anne ile birlikte yaşayanlar veya

yaşamayanlar, baba ile birlikte yaşayanlar veya yaşamayanlar, anne çalışıyor mu, anne ve baba meslekleri, kişinin okuduğu bölüme girdiği puan ağırlığı, medeni durumu, bekar veya evli olarak romantik ilişkisi olanların ilişki süreleri bu araştırmanın kontrol değişkenlerini oluşturmaktadır.

2.5. Verilerin Analizi

Kullanılan veri toplama araçları ile elde edilen veriler istatistik programlarına girilmiştir. Veri analizinde ebeveyne bağlanma ve mükemmeliyetçilik tutumu arasındaki ilişkinin belirlenmesi için lojistik ve Ordinal (sıralı) lojistik regresyon analizleri uygulanmıştır. Lojistik regresyon analizi, en az değişkeni kullanarak en iyi uyuma sahip olacak şekilde bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi tanımlamayı sağlamakta olup (Bircan, Coşkun ve arkadaşları, 2004), sınıflandırma amacı ile kullanılan diğer istatistiksel tekniklerin varsayımları sağlanamadığında da sağlıklı sonuçlar vermektedir (Baş ve Çakmak, 2010).

3. BULGULAR

Bu bölümde vakıf üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerine bağlanma ve ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik tutumlarına yönelik elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Bazı Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı

Değişken		F	%
Cinsiyet	Kadın	120	58.0
	Erkek	87	42.0
Yaş	18-19	20	9.7
	20-21	65	31.6
	22-23	42	20.4
	24-25	21	10.2
	26 ve üzeri	58	28.2
Kardeş var mı	Evet	159	76.8
	Hayır	48	23.2
Ailede kaçınıcı çocuk	1.	89	49.4
	2.	80	44.4
	3.	9	5.0
	4.	1	.6

	11.	1	.6
Anne Çalışıyor	Evet	77	37.2
	Hayır	130	62.8
Anne ile birlikte yaşıyor	Evet	159	76.8
	Hayır	48	23.2
Baba Çalışıyor	Evet	141	71.12
	Hayır	57	28.8
Baba ile birlikte yaşıyor	Evet	134	68.0
	Hayır	63	32.0
Anne Mesleği	Mühendis ve Doktor	7	3.4
	Diğer Meslekler	200	96.6
Baba Mesleği	Mühendis ve Doktor	33	15.9
	Diğer Meslekler	174	84.1
Okuduğu bölüme girdiği puan ağırlığı	Sayısal	92	44.7
	Eşit Ağırlık	88	42.5

Değişken	F	%
Sözel ve Dil	6	12.6
Medeni Durum	Evli	9.2
	Bekar	90.8
Bekar ise romantik ilişkisi olanlar	108	52.2
İlişki Süresi	1 yıldan az	36.4
	2-3 yıl	36.4
	4-5 yıl	14.5
	6-7 yıl	8.2
	8 ve üzeri	4.5

Toplam 207, % 100

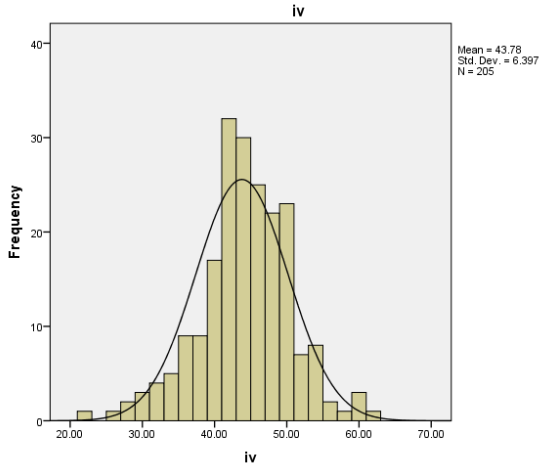
Araştırma dahilinde kişisel bilgi formu ve anket sorularını yanıtlayan 207 kişinin 120'si (%58) kadın, 87'si (%48) erkek olup; 20'si (%9.7) 18-19 yaş aralığında, 65'i (31.6) 20-21 yaş aralığında, 42'si (%20.4) 22-23 yaş aralığında, 21'i (%10.2) 24-25 yaş aralığında ve 58'i (28.2) 26 ve üzeri yaş aralığındadır. Katılımcılardan 159'unun (%76.8) kardeşi varken, 48'inin (%23.2) kardeşi yoktur. Kardeşi olan katılımcıların 89'u (%49.4) ailenin ilk çocuğu, 80'i (44.4)

ikinci çocuğu, 9'u (%5) üçüncü çocuğu, 1'i (%0.6) dördüncü çocuğu ve 1'i (%0.6) 11. çocuğudur. Katılımcılardan 77'sinin (37.2) annesi çalışırken, 130'unun (62.8) çalışmıyor ve de 141'inin (71.12) babası çalışıyor iken 57'sinin (28.8) babası çalışmıyordur. Anneleri çalışan katılımcıların 7'sinin (%3.4) mesleği mühendis ya da doktor iken, 200'ünün (%96.6) mesleği diğer sözel mesleklerdir; babaları çalışanların 33'ünün (15.9) mesleği mühendis ya da doktor iken, 174'ünün (%84.1) mesleği diğer sözel mesleklerden oluşmaktadır. Katılımcıların 159'u (%76.8) annesiyle birlikte yaşarken; 134'ü(%68) babalarıyla birlikte yaşamaktadır. Okuduğu bölüme sayısal puan ağırlığı ile girmiş 92(%44.7) katılımcı, eşit ağırlık puanı ile girmiş 88(%42.5) katılımcı, sözel ve dil puanı ile girmiş 26(%12.6) katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların 19'u (%9.2) evli, 188'i (%90.8) bekarıdır. Bekar olan katılımcıların 108'nin (%52.2) romantik ilişkisi vardır. Evli ve ilişkisi olan katılımcıların 40'ının (%36.4) ilişki süresi 1 yıldan az, 40'ının (%36.4) ilişki süresi 2-3 yıl aralığında, 16'sının(%14.5) ilişki süresi 4-5 yıl, 9'unun (%8.2) ilişki süresi 6-7 yıl aralığında ve 5'inin (%4.5) ilişki süresi 8 yıl ve üzeridir.

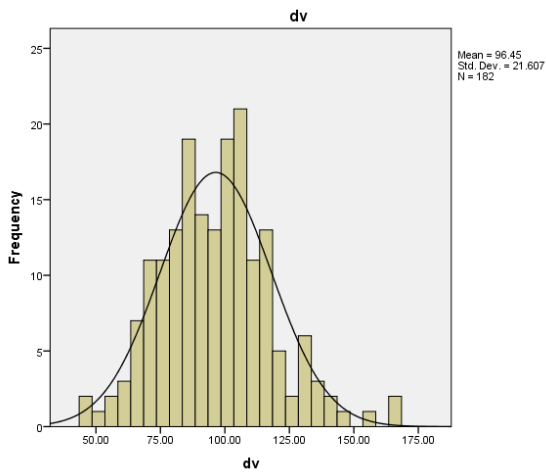
Tablo 2. Katılımcıların Ölçeklere Göre Dağılımı

	Ebeveyne Bağlanma	İkili İlişkilerde Mükemmeliyetçilik
N	205	182

Tablo 2'de görülebileceği üzere, Ebeveyne Bağlanma ölçeği sorularını tamamlayan 205 katılımcı bulunmaktadır, 2 katılımcı soruları tamamlamadığı için analizden çıkarılmıştır. İkili İlişkilerde Mükemmeliyetçilik Tutumu Ölçeği sorularını tamamlayan 182 katılımcı bulunmaktadır, 25 katılımcı soruları tamamlamadığı için analizden çıkarılmıştır.

Şekil 1. Katılımcıların Ebeveyne Bağlanma Sıklık Çizelgeleri

Şekil 1’de görülebileceği sıklık çizelgesi üzerine, katılımcıların ebeveyne bağlanma ölçeğinden aldıkları puanlar 22 ile 62 arasında değişmekte olup, ortalama puanlara göre, 44 puan ve üzeri alan bireyler, ebeveynlerine olumlu bağlananlar olarak kabul edilmiştir. Katılımcıların, “Yardım etme”, “Hoşlandığı şeyleri yapmaya izin verme,” “Duygusal olarak soğuk durma,” “Karar vermesinden memnuniyet duyma” gibi soruların yer aldığı 2., 3., 4., 7., 14., 15., 16., 18., 21., 22., 24. ve 25. maddeleri içeren ilgi boyutunda puanlarının artış halinde olması ve “Yapılan şeyleri kontrol etme,” “Mahremiyete müdahale etme,” “Bebek gibi davranma,” “Aşırı koruyucu davranma” gibi soruların yer aldığı 8., 9., 10., 13., 19., 20. ve 23. maddeleri içeren kontrol boyutundaki puanların da azalma halinde olması algılanan olumlu ebeveyn davranışlarına işaret etmektedir.

Şekil 2. Katılımcıların İkili İlişkilerdeki Mükemmeliyetçilik Tutumu Sıklık Çizelgesi

Katılımcıların ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumu ölçeğinden aldıkları puanlar 46 ile 168 arası değişmekte olup, ortalama puanlara göre, 97 puan üzeri alan bireylerin ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik tutumlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Ebeveyne Bağlanma ve İkili İlişkilerde Mükemmeliyetçilik Tutumu Üzerine Sıralı Lojistik Regresyon

Değişkenler	Logaritmik Oran	Wald	Standart Sapma	Sig.
Bağımlı Değişken				
[ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumu= 143]	16,447	8.177	5.174	.004
[ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumu=155]	37.752	.	.000	.
Bağımsız Değişkenler				
[ebeveyne bağlanma=28]	7.459	4.160	3.657	.041
[ebeveyne bağlanma=37]	5.413	3.039	3.105	.081
[ebeveyne bağlanma=38]	-5.224	3.083	2.975	.079
[ebeveyne bağlanma=53]	15.498	17.530	3.702	.000
[ebeveyne bağlanma=56]	0 ^a	.	.	.
[cinsiyet=erkek]	1.831	7.159	.684	.007
[cinsiyet=kadın]	0 ^a	.	.	.
[yaş=18-19]	1.244	.703	1.484	.402
[yaş=20-21]	.289	.70	1.094	.792
[yaş=22-23]	1.187	1.468	.980	.226
[yaş=24-25)	-3.524	6.049	1.433	.014
[yaş=26 ve üzeri]	0 ^a	.	.	.
[kardeş var mı=evet]	3.350	3.350	1.830	.67
[kardeş var mı=hayır]	0 ^a	.	.	.
[kardeş sayısı=1]	-.057	.000	2.625	.983
[kardeş sayısı=2]	.392	.048	1.796	.827
[kardeş sayısı=3]	4.361	5.172	1.917	.023
[kardeş sayısı=4]	-.578	.066	2.247	.797
[kardeş sayısı=5]	0 ^a	.	.	.
[ailede kaçınıcı çocuk=1.]	-2.605	.509	3.653	.476
[ailede kaçınıcı çocuk=2.]	-2.979	.655	3.680	.418
[ailede kaçınıcı çocuk=3.]	-3.514	.867	3.773	.352
[ailede kaçınıcı çocuk=4.]	0 ^a	.	.	.
[anne ile birlikte	-2.358	5.094	1.045	.024

yaşıyor =evet]

[anne ile birlikte

0^a

yaşıyor=hayır]

Değişkenler	Logaritmik Oran	Wald	Standart Sapma	Sig.
[anne çalışıyor=evet] [anne çalışıyor=hayır]	1.232 0 ^a	3.297 .	.678 .	.069 .
[anne meslek=sözel ve diğer meslekler] [anne meslek=mühendis ya da doktor]	-6.136 0 ^a	19.784 .	1.380 .	.000 .
[baba ile birlikte yaşıyor=evet] [baba ile birlikte yaşıyor=hayır]	2.309 0 ^a	10.128 .	.726 .	.001 .
[Puan ağırlığı=sözel ve dil] [Puan ağırlığı=eşit ağırlık] [Puan ağırlığı=sayısal]	3.758 1.469 0 ^a	12.932 5.168 .	1.045 .646 .	.000 .023 .
[medeni durum=evli] [medeni durum=bekar]	-1.298 0 ^a	1.021 .	1.284 .	.312 .
[bekar ve romantik ilişkisi var=evet] [bekar ve romantik ilişkisi var=hayır]	3.694 0 ^a	3.182 .	2.071 .	.074 .
[ilişki süresi=1 yıldan az] [ilişki süresi=2-3 yıl] [ilişki süresi=4-5 yıl] [ilişki süresi=6-7 yıl] [ilişki süresi=8 yıl ve üzeri]	7.338 7.254 6.201 4.391 0 ^a	18.002 18.451 15.231 8.611 .	1.729 1.689 1.589 1.496 .	.000 .000 .000 .003 .

Tablo 3 ebeveyne bağlanma ve ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumu üzerine ordinal lojistik regresyon analizinden belli kesitleri göstermektedir.

Ebeveyne Bağlanma: Tabloya bakıldığında ebeveyne bağlanma değişkeninin 28'den artarken ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumunun daha yüksek bir seviyede olması açısından 7.459 olarak sıralı logaritmik olasılık oranında 0.05 seviyesinde anlamlı bir artış olduğu

görülmektedir. Buna göre, ebeveyne bağlılığı düşük olan birinin ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumunda artış gözlemlenmektedir.

Ebeveyne bağlanma değişkeni 37'den bir birim artışta ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumunun daha yüksek bir seviyede olması açısından -5.224 olarak sıralı logaritmik olasılık oranında 0.1 seviyesinde anlamlı bir azalış olduğu görülmektedir. Buna göre, ebeveyne bağlılığı ortalamaya yakın olan birinin ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumunda azalış olduğu görülmektedir.

Ebeveyne bağlanma değişkeni 53'ten bir birim artışta ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumunun daha yüksek bir seviyesinde olması açısından 15.498 olarak sıralı logaritmik olasılık oranında 0.01 seviyesinde anlamlı bir artış beklenmektedir. Buna göre, ebeveyne bağlılığı yüksek olan birinin ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik tutumunun anlamlı derecede arttığı görülmektedir.

Cinsiyet: Katılımcıların cinsiyetlerini ifade eden bu değişkenin referans kategorisi kadın katılımcılardır. Diğer değişkenler sabit tutulurken, cinsiyeti erkek olan katılımcılar değişkeni 1 birim artışta ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumunun daha yüksek bir seviyesinde olması açısından 1.83 olarak sıralı logaritmik olasılık oranında 0.01 seviyesinde anlamlı bir artış görülmektedir. Buna göre, erkek öğrencilerin ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumu kadınlara göre artış halindedir.

Anne ile Birlikte Yaşama Durumu: Bu değişkenin referans kategorisi “annesi ile birlikte yaşamayanlar” oluşturmaktadır. Diğer değişkenler sabit tutulurken, annesi ile birlikte yaşayanlar değişkeni 1 birim artışta ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumunu daha yüksek bir seviyesinde olması açısından -2.35 olarak sıralı logaritmik olasılık oranında 0.05 seviyesinde anlamlı bir azalış görülmektedir. Buna göre, annesi ile birlikte yaşayan bireylerin ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumunun azaldığı görülmüştür.

Anne Mesleği: Katılımcıların annelerinin mesleğini ifade eden bu değişkenin referans kategorisi anne mesleği mühendis veya doktor olanlardır. Diğer değişkenler sabit tutulurken, annelerinin mesleği sözel ve diğer meslekler değişkeni 1 birim artışta ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumunun daha yüksek bir seviyesinde olması açısından -6.13 olarak sıralı logaritmik olasılık oranında bir azalış beklenmektedir. Buna göre, anne mesleği mühendis veya doktor olan birinin ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumunda artış olduğu görülmektedir.

Babası ile Birlikte Yaşama Durumu: Tabloya bakıldığında bu değişkenin referans kategorisinin “babası ile birlikte yaşamayanlar” olduğu görülmektedir. Diğer değişkenler sabit tutulurken, babası ile birlikte yaşayanlar değişkeni bir birim artışta ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumunun daha yüksek bir seviyesinde olması açısından 2.30 olarak sıralı logaritmik olasılık oranında bir artış beklenmektedir. Bu bulguya göre, babası ile birlikte yaşayanların ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik tutumu 0.01 seviyesinde anlamlı şekilde arttığı görülmektedir.

Okuduğu Bölüme Giriş Puan Ağırlığı: Bu değişken, öğrencilerin okudukları bölüme sözel ve dil, eşit ağırlık ve sayısal giriş puan ağırlıklarını içermekte olup, değişkenin referans kategorisini sayısal puan ağırlığı oluşturmaktadır. Diğer değişkenler sabit tutulurken, sözelden eşit ağırlığa, eşit ağırlıktan sayısala geçişlerde ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumunun daha yüksek bir seviyesinde olması açısından 3.75 ve 1.46 olarak sıralı logaritmik olasılık oranında 0.01 ve 0.05 seviyelerinde anlamlı bir artış beklenmektedir. Buna göre, sözelden sayısala doğru geçişte ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik tutumunda anlamlı bir artış görülmektedir.

İlişki Süresi: Bu değişken, evli ve romantik ilişkisi olan katılımcıların ilişki sürelerini kapsamakta olup, 8 yıl ve üzeri ilişkisi olanlar değişkenin referans kategorisini oluşturmaktadır. Tabloya bakıldığında, diğer değişkenler sabit tutulurken, ilişki süreleri birer birim arttıkça ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumunun daha yüksek bir seviyesinde olması açısından sıralı logaritmik olasılık oranında 0.01 seviyelerinde anlamlı artışlar beklenmektedir. Bu bulguya göre, ilişki süreleri azaldıkça ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumlarının anlamlı şekilde arttığı görülmektedir.

Tablo 4. Ebeveyne Bağlanma ve İkili İlişkilerde Mükemmeliyetçilik Tutumu Üzerine Lojistik Regresyon

Değişkenler	Olasılık	Standart	P> z
	Oranı	Sapma	
Ebeveyne Bağlanma	.9360928	.0353953	0.081
Cinsiyet	.0911501	.0553484	0.000
Kardeşi Olanlar	.1751305	.119595	0.011

Anne ile Birlikte Yaşama	3.857571	3.242203	0.108
Anne Çalışma Durumu	.6464975	.3457267	0.415
Anne Mesleği Sözel ve Diğer Meslekler	15.78637	22.32161	0.051
Babası sağ olanlar	.4178594	.522962	0.486
Baba Çalışma Durumu	.4758614	.3540304	0.318
Baba Mesleği Sözel ve Diğer Meslekler	.350888	.2313687	0.112
Puan Ağırlığı	.4777708	.3417072	0.302
Bekar ve romantik İlişkisi Olanlar	.2374054	.3496468	0.302
Evli ve Romantik İlişkisi Olanların İlişki Süreleri	.7653482	.1937261	0.291

Tablo 4’de bağımlı değişken, ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumu, ikili değişken olarak ele alınmıştır. Ortalamanın altında olanlar mükemmeliyetçi değil olarak ele alınırken, ortalamanın üzerinde olanlar mükemmeliyetçi olarak ele alınmıştır. Ayrıca ikili düzenlenen bağımlı değişkene olasılık oranlarını belirten lojistik regresyon uygulanmıştır.

Ebeveyne Bağlanma: Diğer değişkenler sabit tutulurken, ebeveyne bağlanmadaki her bir birim artış için ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutum olasılığı 0.1 seviyesinde anlamlı olarak % 7 daha düşüktür. Buna göre, ebeveyne bağlanma arttıkça ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumunun azaldığı görülmektedir.

Cinsiyet: Diğer değişkenler sabit tutulurken, cinsiyeti kadın öğrencilerin ikili ilişkilerde mükemmeliyetçi tutumları erkek öğrencilere göre 0.01 seviyesinde anlamlı olarak %91 daha düşüktür.

Kardeşi Olanlar: Diğer değişkenler sabit tutulurken, kardeşi olmayan öğrencilerin ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumları kardeşi olanlara göre 0.05 seviyesinde anlamlı olarak %83 daha düşüktür.

Anne ile Birlikte Yaşayanlar: Diğer değişkenler sabit tutulurken, annesi ile birlikte yaşamayanların ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumları annesi ile birlikte yaşayan öğrencilere göre 3.85 kat daha fazladır. Fakat bu değişken anlamlı bir sonuç vermemiştir.

Anne Çalışma Durumu: Diğer değişkenler sabit tutulurken, annesi çalışmayan öğrencilerin ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumları annesi çalışan öğrencilere göre %36 daha düşük olduğu tespit edilmiştir ama bu değişken anlamlı bir sonuç vermemiştir.

Anne Mesleği: Diğer değişkenler sabit tutulurken, annelerinin mesleği mühendis ya da doktor olan öğrencilerin ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumları annelerinin mesleği sözel ve diğer meslekler olan öğrencilere göre 0.1 seviyesinde anlamlı olarak 15.7 kat daha fazla olduğu görülmektedir.

Babası Sağ Olanlar: Diğer değişkenler sabit tutulurken, babası hayatta olmayan öğrencilerin ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik tutumlarının babası hayatta olan öğrencilere göre %59 daha düşük olduğu tespit edilmiştir fakat bu sonuç anlamlı değildir.

Baba Çalışma Durumu: Diğer değişkenler sabit tutulurken, babası çalışmayan öğrencilerin ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumları %53 daha düşük bulunmuştur ama bu sonuç anlamlı bir sonuç vermemiştir.

Baba Mesleği: Diğer değişkenler sabit tutulurken, babalarının mesleği mühendis ya da doktor olan öğrencilerin ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumlarının babalarının mesleği sözel ve diğer meslekler olan öğrencilere göre %65 daha düşüktür fakat bu sonuç anlamlı değildir.

Puan Ağırlığı: Diğer değişkenler sabit tutulurken, puan ağırlığı sayısal olan öğrencilerin ikili ilişkilerde mükemmeliyetçi tutumları eşit ağırlık ve sözel puan ağırlığına sahip öğrencilere göre %53 daha düşük olduğu görülmektedir. Fakat bu değişken anlamlı bir sonuç vermemiştir.

Bekar ve Romantik İlişkisi Olanlar: Diğer değişkenler sabit tutulurken, bekar ve romantik ilişkisi olmayan öğrencilerin ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik tutumlarının bekar ve

romantik ilişkisi olan öğrencilere göre %77 daha düşük olduğu tespit edilmiştir ama bu sonuç anlamlı değildir.

Evli ve Romantik İlişkisi Olanların İlişki Süreleri: Diğer değişkenler sabit tutulduğunda, ilişkisi 8 yıl ve üzeri olan öğrencilerin ikili ilişkilerindeki mükemmeliyetçilik tutumları ilişki süreleri daha az olan öğrencilere göre %24 daha düşük olduğu görülmektedir. Fakat bu sonuç anlamlı değildir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada vakıf üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin bazı demografik değişkenler dahil edilerek, ebeveynlere bağlanma düzeylerinin ikili ilişkilerindeki olumlu olumsuz mükemmeliyetçilik tutumları ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. 207 öğrenciye yapılan online anket sonucunda sıralı lojistik regresyon, ve ikili olarak uyarlanan bağımlı değişkene normal lojistik regresyon analizleri uygulanmıştır.

Sıralı lojistik regresyon analizi sonucunda, ebeveynine bağlılığı ortalama olan öğrencilerin ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik tutumunda artış olduğu tespit edilirken, ikili uyarlanan değişkene yapılan lojistik regresyon analizinde ebeveyne bağlanma oranı arttıkça ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumunun düştüğü görülmüştür.

Literatüre bakıldığında, bulunan ilk bulgu ile uyumlu olarak yapılan çalışmalar, mükemmeliyetçiliğin kökeninin ebeveynlerin beklentilerini karşılamakla ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Çelik, 2017). Mendi (2015) ergenlerin koşullu anne-baba tutumu ile mükemmeliyetçilik, öznel iyi oluş ve benlik saygısı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçladığı çalışmasında koşullu anne-baba tutumu puanları ile mükemmeliyetçilik puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Cinsiyete göre ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumunun, lojistik ve sıralı lojistik regresyon analizlerinde de kadınlara oranla erkeklerde artış halinde olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulguya benzer olarak bazı çalışmalarda erkeklerin kadınlara oranla daha fazla mükemmeliyetçilik tutumuna sahip olma eğiliminin olduğu tespit edilmiştir (akt: Benk,2006) Flett, Hewitt ve Singer (1995), erkek üniversite öğrencilerinin, ebeveynlerini daha otoriter

olarak algıladıklarında, başkalarının mükemmel olmalarını istediklerini, ancak kendilerinin mükemmeliyetçiliğe yönelmediklerini tespit etmişlerdir (Abd-El-Fattah ve Fakhroo, 2012).

Çelik vd. (2017) ise orta çocukluk dönemindeki çocukların ebeveynlerine güvenli bağlanma düzeyleri ile mükemmeliyetçi tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, orta çocukluk dönemindeki bireylerin mükemmeliyetçilik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığını bulmuşlardır.

Lojistik regresyon analizi sonucunda kardeşi olmayan bireylerin kardeşi olan bireylere göre ikili ilişkilerinde mükemmeliyetçilik tutumlarının azaldığı tespit edilmiştir.

Sıralı lojistik regresyon analizi sonucunda ise kardeş sayısı değişkeni ile bağlanma ve ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutum arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Literatür incelendiğinde bu çalışmayla benzer sonuçların olduğu görülmüştür. Aydın (2019) orta çocukluk döneminde güvenli bağlanma tarzının benlik algısı ve mükemmeliyetçi tutum ile ilişkisini inceleme amacıyla yaptığı çalışmada kardeş sayısı ile güvenli bağlanma, benlik algısı ve mükemmeliyetçi tutum arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Çelik vd (2017), çalışmasında kardeşi olanların ve olmayanların mükemmeliyetçilik tutumu puanlarında anlamlı bir fark bulmamıştır.

Yapılan iki analizin sonucunda da ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik tutumunun, annelerinin mesleği mühendis ya da doktor olan öğrencilere kıyasla annelerinin mesleği sözel ve diğer meslekler olan öğrencilerde azaldığı tespit edilmiştir. Literatüre bakıldığında ise, bu bulguyla uyuşmayan sonuçların bulunduğu görülmektedir. Aydoğdu (2016), 2-6 yaş dönemi eğitiminde ebeveyn tutumlarının önemini vurgulamayı amaçlayan çalışmasında ebeveyn tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelemiş ve ebeveyn meslek durumunun mükemmeliyetçi tutum üzerinde anlamlı bir etkide bulunmadığı sonucunu tespit etmiştir. Ayrıca Çelik (2017), orta çocukluk dönemindeki bireylerin ebeveynlerine güvenli bağlanma ve mükemmeliyetçilik tutumlarının ebeveynlerinin eğitim düzeyine göre değişmediği sonucunu bulmuştur.

Yapılan sıralı lojistik regresyon analizi sonucu annesi ile birlikte yaşayan öğrencilerin ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik tutumu azaldığı görülmüştür; babası ile birlikte yaşayan öğrencilerin ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik tutumunda tamamen anlamlı bir artış tespit edilmiştir. İkili düzenlenen bağımlı değişkene yapılan lojistik ordinal regresyon sonucunda da, annesi ile birlikte yaşayan öğrencilerin annesi ile birlikte yaşamayanlara göre ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik tutumunun daha düşük olduğu görülmüştür. Abd-El-Fattah ve Fakhroo (2012), baba psikolojik kontrolü ile ergenlerin mükemmeliyetçilik ve benlik saygısı arasındaki

ilişkiyi araştırdığı çalışmasında, Mısır ve Katar'lı babaların ergenler üzerinde yüksek düzeyde kontrolcü davranmalarının ergenler üzerinde kendine yönelik, ya da başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik tutumunun oluşmasına sebep olduğu tespit edilmiştir.

Sıralı lojistik regresyon analizi sonucunda sözel puan ağırlığı ile okuduğu bölüme girmiş öğrencilerin eşit ağırlık ve sayısal puanlarına sahip öğrencilere oranla ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik tutumunda artış olduğu tespit edilmiştir. Lojistik regresyon analizi sonucunda da bu bulguya benzer olarak eşit ağırlık ve sözel puan ağırlığına sahip öğrencilerin ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumlarının sayısal puan ağırlığına sahip öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüş fakat anlamlı bir değer vermemiştir. Bu bulguya benzer bir örnek olarak, Benk (2006), üniversite öğrencilerinde mükemmeliyetçi kişilik özelliğinin psikolojik belirtilerle ilişkisini incelemeyi amaçlayan araştırmasında öğrencilerin puan ağırlığı ve puanının algılanan anne-baba-çocuk ilişkileri ile mükemmeliyetçilik arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

İkili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik tutumunun, evli ve romantik ilişkisi olan öğrencilerde ilişki süresi azaldıkça arttığı tespit edilmiştir. İlişki süresinin uzunluğu, partnerlerin birbirini daha iyi tanıyor oluşu ve senelerin artışıyla birbirlerine karşı sağladıkları uyumun da artmış olabileceği için kısa süreli ilişkilerde daha partnerlere karşı daha yüksek beklenti, yüksek standartlar görülmesiyle mükemmeliyetçilik tutumlarının artıyor olabileceği söylenebilir.

Tüm bu sonuçlardan yola çıkarak bazı öneriler verilebilir.

- Bu araştırma, bazı vakıf üniversitesinde lisans ve yüksek lisans eğitimi gören öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Yapılacak daha sonraki çalışmalarda araştırmanın evreni genişletilebilir ve yalnızca romantik ilişkisi olan veya evli çiftler üzerinde uygulanabilir.
- Bu araştırma, kişisel bilgi formu, Ebeveyne Bağlanma Ölçeği ve İkili İlişkilerde Olumlu Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği ile sınırlıdır. Elde edilen bulgular göz önünde bulundurulduğunda, yapılacak daha sonraki çalışmalarda bireylerin bağlanma stilleri de göz önünde bulundurularak bağlanma stillerine göre ikili ilişkilerde mükemmeliyetçilik tutumları arasındaki ilişki incelenebilir. Böylelikle, bireylerin ebeveynlerine bağlanmalarının yanında ne şekilde bağlandıklarının da mükemmeliyetçilik tutumları üzerindeki önemi vurgulanabilir.
- Bağlanmanın, bebeklik ve erken çocukluk döneminde oluşarak gelecekteki tüm ilişkileri etkilemesi göz önünde bulundurulduğunda, ebeveynler ve ebeveyn adayları bağlanma sürecinin sağlıklı geçirilmesi konusunda bilinçlenmelidir.

- Bireylerin bağlanma ve mükemmeliyetçilik tutumu üzerinde ebeveyn davranış tutumlarının da etkisi olduğu göz önünde bulundurulduğunda, okullarda rehberlik öğretmenleri, aile danışmanları ve psikologlar ebeveynleri bu araştırma ve buna benzer diğer araştırmalar doğrultusunda doğru tutum ve davranışlar konusunda bilgilendirmelidir.

5. KAYNAKÇA

- [1]. Akgül, G., Demirbağ, T., Ersin-Kurt, T., Gürsel-Özkan, G., Okul, E., Toroman, M., Uzun, F. ve Varış, N. (2019). *Sağlıklı bağlanma anne-çocuk ilişkisi*. Keçiören Rehberlik ve Araştırma Merkezi. http://keciorenram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/06/15/332646/dosyalar/2019_10/09101548_baYlanma_projesi_kitapcYk.pdf?CHK=cdfc7740dde52675ec9f4cf5ed2fcf51 adresinden erişildi.
- [2]. Aydın, E. (2019). *Bağlanma stillerinin orta çocukluk dönemindeki çocuklarda benlik algısı ve mükemmelliyetçilik tutumu ile ilişkisinin incelenmesi / Investigation of the relationship between attachment styles, self esteem and perfectionism in middle childhood* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- [3]. Baş, M. ve Çakmak, Z. (2010). Gri ilişkisel analizi ile işletmelerde finansal başarısızlığın belirlenmesi ve bir uygulama. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 63-81. doi: 10.26809/joa.2018548698
- [4]. Bircan, H., Coşkun, A., Coşkun, S. ve Kartal, M. (2004). Lojistik regresyon analizinin incelenmesi ve diş hekimliğinde bir uygulaması. *Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi*, 7, 1. <http://eskidergi.cumhuriyet.edu.tr/makale/958.pdf> adresinden erişildi.
- [5]. Brustein, M. (2013). *Perfectionism: A guide for mental health professionals*. Springer Publishing Company. Brooklyn. <http://ezproxy.ticaret.edu.tr:2071/login.aspx?direct=true&db=e000xww&AN=653423&site=ehost-live> adresinden erişildi.
- [6]. Butler, C.M., Couper, R., & Taylor, E.P. (2017). Adolescent perfectionism: structural features of the frost multidimensional perfectionism scale and correlates with attachment and psychopathology. *The British Psychological Society*, 90, 686-704. doi:10.1111/papt.12133

- [7]. Çelik, H., Ekşi, G. ve Gülsu, N. (2017). Orta çocukluk döneminde güvenli bağlanma ile mükemmeliyetçiliğin çeşitli değişkenler bağlamında incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7, 53-68. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/631361> adresinden erişildi.
- [8]. Demir, E. (2019). Notlarım: Örneklem kuramı. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı. https://www.academia.edu/38394588/NOTLARIM_%C3%96rneklem_Kuram%C4%B1_pdf adresinden erişildi.
- [9]. Erol, Z. (2013). *Mükemmeliyetçi kişi kimdir?*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- [10]. Fakhroo, H., A., & Abd-El-Fattah, M.S. (2012). The relationship among paternal psychological control and adolescents' perfectionism and self-esteem: A partial least squares path analysis. *Scientific Research*, 3 (5),428-439. doi:10.4236/psych.2012.35061.
- [11]. Feeney, J, & Noller P. (1996). *Adult Attachment, Adult Attachment Relationships* SAGE Publications International Educational and London New Delhi. <http://ezproxy.ticaret.edu.tr:2071/login.aspx?direct=true&db=e000xww&AN=474158&site=ehost-live> adresinden erişildi.
- [12]. Fonagy, P. (2001). *Attachment Theory and Psychoanalysis*. New York: Other Press LLC.
- [13]. Heard, D., Mccluskey, U., & Lake, B. (2012). *Attachment Therapy with adolescents and adults : Theory and practice post Bowlby*: Vol. Rev. ed. Routledge.
- [14]. <https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2885/10.1002/ejsp.1842>
- [15]. https://psychology.psy.sunysb.edu/attachment/online/fraley_comment.pdf adresinden erişildi.
- [16]. Kapçı, G. ve Küçüker, S. (2006). Ana babaya bağlanma ölçeği: Türk üniversite öğrencilerinde psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi, *Türk Psikiyatri*

- Derneği*, 17(4), 286-295. <https://toad.halileksi.net/olcek/ana-babaya-baglanma-olcegi> adresinden erişildi.
- [17]. Kırdök, O. (2004). *Olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik ölçeği geliştirme çalışması*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana. <https://toad.halileksi.net/olcek/olumlu-ve-olumsuz-mukemmeliyetcilik-olcegi> adresinden erişildi.
- [18]. Lopez, F.G., Rice, K. G., & Vergara, D. (2005). Parental/social influences on perfectionism and adult attachment orientations. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24 (4), 580-605. <https://doi.org/10.1521/jscp.2005.24.4.580>
- [19]. Mendi, E. (2015). *Koşullu anne-baba tutumunun mükemmeliyetçilik, öznel iyi oluş ve benlik saygısı ile ilişkisinin incelenmesi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- [20]. Nadiri, M., & Khalatbari, J. (2017). *Study of marital satisfaction in students based on psychological components of attachment style, perfectionism and conflict resolution*. Islamic Azad University Department of Family Counseling. Tonekabon, Iran.
- [21]. Schmidt, B.G., (2016). *How adult attachment style relate to perceived psychological contract breach and affective organizational commitment*. Indiana University Purdue University Fort Wayne Department of Organizational Leadership and Supervision. USA.
- [22]. Şen, Ü.S. (2005). Sanat eğitiminde bilimsel araştırma yöntemlerinin kullanılması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 343-360. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunisobil/issue/2815/37890>
- [23]. Taluy N. (2018). İkili ilişkilerde olumlu olumsuz mükemmeliyetçilik ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik sınama çalışması. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(35), 645-667. <https://toad.halileksi.net/olcek/ikili-iliskilerde-olumlu-olumsuz-mukemmeliyetcilik-olcegi> adresinden erişildi.

- [24]. Tüzün, O. ve Sayar, K. (2006). "Bağlanma Kuramı ve Psikopatoloji". *Düşünen Adam*, 19(1), 24-39.
<https://dusunenadamdergisi.org/storage/upload/pdfs/1586437463-en.pdf> adresinden erişildi.
- [25]. URAP. (2020). 2019-2020 Vakıf üniversiteleri genel sıralaması.
http://tr.urapcenter.org/2019/2019_t6.php adresinden erişildi.
- [26]. Waters, E., & Beauchaine, T. P.(2003). *Are there really patterns of attachment? Theoretical and empirical perspectives. Development psychology*, 1-9.
https://psychology.psy.sunysb.edu/attachment/online/fraley_comment.pdf adresinden erişildi.